

UNHA NOVA VIDA

VOLVE EL ECO DE MUGÍA: UNHA VOZ DO SÉCULO XX PARA UNHA MUXÍA DO SÉCULO XXI

Máis de 120 anos despois do seu primeiro número, El Eco de Mugía volve ás rúas de Muxía.

Entre 1902 e 1904, este pequeno xornal quincenal converteuse nunha voz destacada da comarca. Publicado baixo o lema "El Eco de Mugía. Periódico Independiente. Defensor dos intereses xerais do partido xudicial de Corcubión", aparecía dúas veces ao mes, os días 15 e 30, baixo a dirección do poeta local Gonzalo López Abente. Nunha época na que o galego raramente aparecía impreso, o xornal fixo fincapé en publicar relatos e poemas cunha forte presenza de literatura escrita en lingua galega, incluíndo obras dalgunhas das voces literarias máis importantes da rexión da época, entre elas Aurelio Ribalta, Florencio Vaamonde, Uxío Carré Aldao e un mozo Víctor Castro Rodríguez.

Durante máis dun século, El Eco de Mugía sobreviviu unicamente en coleccións privadas dispersas. Os orixinais que se conservan son poucos e fráxiles. É, en todos os sentidos, unha historia aínda por completar.

Hoxe devolvémolo á vida.

Estamos a recuperar El Eco de Mugía, non como unha peza de museo, senón como unha publicación viva para Muxía e a Costa da Morte, mantendo vivo o mesmo espírito que animou o xornal orixinal: independente, arraigada localmente e comprometida coa escrita, coa lingua e coa cultura galegas.

Buscamos escritores, historiadores, fotógrafos e lectores que queiran participar neste proxecto. Se a túa familia ten números antigos do Eco orixinal agochados nalgún lugar, ou mellor aínda, ese primeiro número tan esquivo de novembro de 1902, encantaríanos especialmente saber de ti: WhatsApp 641 60 25 95

Mugia, fin da ruta xacobeá

Muxía e Monte Corpiño

A VIRXE DA BARCA: O CORAZÓN DE MUXÍA

Para quen naceu ou fixo a súa vida en Muxía, a Virxe da Barca é moito máis ca unha imaxe relixiosa. É parte da memoria da vila, da nosa relación co mar e da identidade que compartimos os muxiáns.

A tradición conta que a Virxe chegou nunha barca de pedra para darlle azos ao apóstolo Santiago na súa predicación. A súa embarcación quedou representada nas pedras do santuario: a Pedra de Abalar, a Pedra dos Cadrís e a Pedra do Temón. Deste xeito, a lenda, a paisaxe e a fe quedaron unidas para sempre neste extremo da costa.

A súa imaxe tamén fala de nós. A Virxe érguese sobre unha pequena embarcación, rodeada polos símbolos do mar, baixo unha coroa tan luminosa coma os solpores da Barca. É unha nai protectora nunha vila que coñece tanto a xenerosidade como a forza do océano.

Cada setembro, durante a Romaría da Barca, os muxiáns que viven aquí e os que tiveron que marchar volven reunirse arredor dela. Pero a Virxe non pertence unicamente aos días de festa. Está presente durante todo o ano: nas familias dos mariñeiros, nas despedidas, nos regresos, nas promesas e nos silencios fronte ao mar.

A Virxe da Barca non é simplemente unha figura que se conserva nun santuario. É a gardiá simbólica de Muxía, unha nai compartida e unha lembranza de que, por lonxe que naveguemos, sempre existe unha barca que nos trae de volta á casa.

Feliz Festa da Barca!

REFORMAS NA IGREXA DE NOSA SEÑORA DA BARCA

Durante os traballos de restauración no Santuario de Nosa Señora da Barca, uns traballadores que retiraban aproximadamente catro centímetros de revoco de cemento moderno impermeable descubriron dúas aberturas bloqueadas, previamente descoñecidas e integradas no muro de granito. As aberturas parecen corresponder a antigos confesionarios murais dunha fase anterior da historia do santuario. O seu descubrimento ilustra como as sucesivas renovacións ocultaron partes da evolución arquitectónica do edificio e destaca a importancia dos métodos de conservación que expoñen, en lugar de ocultar, o tecido histórico.

Antes das reformas derivadas do Concilio Vaticano II, moitas igrexas contaban con confesionarios integrados directamente nos grosos muros de cachotaría, en lugar de cabinas independentes de madeira. Se o santuario foi remodelado nos séculos XIX ou XX, estes antigos confesionarios murais puideron ser selados e esquecidos. A retirada do revoco moderno permitiu agora recuperar estes elementos da historia arquitectónica do edificio.

POR QUE VIRÍA O APÓSTOLO XACOB A MUXÍA?

Segundo a tradición conservada en Muxía, o apóstolo Xacob —coñecido aquí como Santiago— chegou a esta costa occidental para predicar entre a súa xente. Desanimado pola dificultade da súa misión, retirouse á costa rochosa, onde a Virxe María apareceuse ante el nunha barca de pedra e animouno a continuar.

Hoxe en día, este relato adoita presentarse simplemente como unha lenda. Con todo, a pregunta que hai detrás merece unha seria consideración: se Santiago viaxou por Galicia, por que chegaría ata Muxía?

A primeira resposta está no mar e no carácter especial desta terra.

Muxía non era o extremo illado do mundo que pode parecer nun mapa de estradas moderno. Na antigüidade, o mar conectaba as comunidades máis facilmente que moitas rutas terrestres. A costa atlántica de Galicia formaba parte dun mundo marítimo polo que viaxaban mariñeiros, comerciantes, metais, crenzas e historias. Un misioneiro que se movía entre as poboacións costeiras tería boas razóns para visitar un cabo prominente onde podían chegar barcos e onde se reunía a xente.

A mellor resposta é que a Punta da Barca probablemente tivo importancia moito antes da construción do santuario actual. As súas grandes pedras estaban asociadas co movemento, a curación, a fertilidade, o xuízo e o ritual. A Pedra de Abalar, a Pedra dos Cadrís e a Pedra do Temón non eran elementos paisaxísticos ordinarios na memoria local. Formaban parte dunha xeografía sagrada na que se atopaban a pedra, o océano, o ceo e a crenza humana.

Un predicador que buscaba introducir unha nova fe iría naturalmente onde a xente xa estaba reunida e onde a xente xa se preguntaba pola vida, a morte, a curación e o divino. Santiago non viría a unha costa baleira. Tería vido porque a xente estaba alí e porque este lugar xa lles importaba.

A tradición cristiá posterior non borrou o carácter sagrado do cabo. Pola contra, interpretou as pedras como as partes superviventes da embarcación da Virxe: a súa vela, o casco e o temón. A antiga paisaxe incorporouse á nova historia. A Real Academia Galega sinala que a lenda dunha Virxe que chega nunha barca de pedra pertence a unha tradición atlántica máis ampla que máis tarde se relacionou coa presenza do apóstolo Santiago en Galicia.

HISTORIA DE MUXÍA

MAPA DA ANTIGA ESPAÑA

«Carte de l'Espagne Ancienne» Realizado en: En París, 1837, Por A. H. Dufour, *Géographe du Roi*
«Xeógrafo do rei»; Publicado por L. D. Bance, importante editor de mapas de París

Neste mapa histórico de 1837 aparece o topónimo Grandimirum na costa occidental de Galicia. A súa localización converteuse nun tema de interese para diversos investigadores da historia antiga da Costa da Morte, xa que algúns propoñen que podería estar relacionado coa zona do Muxía e Camariñas, vinculada pola tradición á chegada de Santiago

A ESQUINA NOROESTE DO MAPA DA ANTIGA ESPAÑA

Texto baseado no Itinerarium Provinciarum Antonini Augusti, editado por G. Parthey e M. Pinder (1848), obra de dominio público.

§ 433 Itinerario polos lugares costeiros entre Bracara e Asturia:

207 millas, do seguinte xeito:

Aquæ Celenis : 165 millas

Vicus Spacorum : 195 millas

Ad Duos Pontes : 150 millas

GRANDIMIRUM : 18 MILLAS

Trigundum : 22 millas

Brigantium (A Coruña) : 30 millas

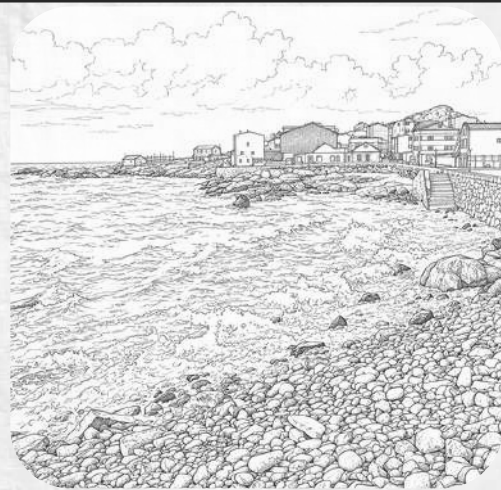

O nome Grandimirum aparece tanto no mapa histórico de Dufour como no Itinerarium Antonini. A coincidencia destes dous documentos históricos constitúe un dos puntos de partida desta investigación sobre a antiga xeografía da Costa da Morte.

PROGRAMA DA ROMARÍA DA BARCA

II-IV DE SETEMBRO DE 2026

Venres 11: comeza a festa

O programa comezará o venres ás 20:00 horas, no Cabo da Vila, co tradicional pregón da Virxe da Barca, que dará comezo oficial ás festas.

Despois, o Mercado da Deputación da Coruña “A paisaxe que sabe”, que contará coa colaboración da Deputación da Coruña e que estará presente durante os catro días, acollerá o concerto de SES.

A partir das 22:30 h, a noite estará especialmente dedicada á mocidade, con actuacións de: 9Louro, *Disco Móbil Impacto* e *Orquesta Bomba*.

Sábado 12: música e fogos artificiais

O sábado ás 22:30 horas, haberá dous espectáculos no escenario principal: París de Noia e Orquesta Fuego.

A celebración tamén terá un dos seus momentos máis agardados ás 00:30 horas, coa celebración dun gran espectáculo de fogos artificiais, que iluminará o ceo de Muxía.

Domingo 13: tradición, traca e tardeo

O domingo ás 13:00 horas celebrarase a tradicional misa da Virxe da Barca, seguida dun dos momentos máis espectaculares das festas: o lanzamento da traca máis grande de Galicia.

Os festexos continuarán durante toda a tarde. Despois do vermú, a tarde con Mar Dávila prolongará a celebración ata as 19:00 horas.

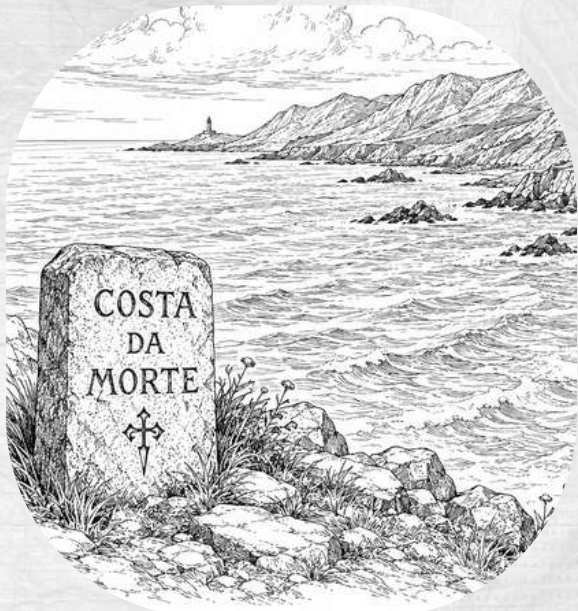
Pola noite, haberá dous espectáculos no escenario principal: Satélites e Orquestra Magos.

Luns 14: regreso ao Santuario da Barca

A procesión de Nosa Señora da Barca cara ao seu Santuario sairá ás 12:00 h.

Os dous espectáculos finais das festas son: Olympus e Escaparate.

GRANDIMIRUM Y MUXÍA: UNHA NOVA PROPOSTA

Reconsiderando Muxía e Camariñas
á luz do Itinerario Antonino e da
Carte de L'Espagne Ancienne.
Por Charles Chambers

Durante máis de dous séculos, os historiadores tentaron identificar a mansio romana coñecida como Grandimirum, que figura na ruta costeira do Itinerario de Antonino. Aínda que se propuxeron numerosas localizacións no interior, ningunha acadou unha aceptación universal. A costa occidental de Galicia, en particular a península de Muxía-Camariñas, merece unha atención renovada.

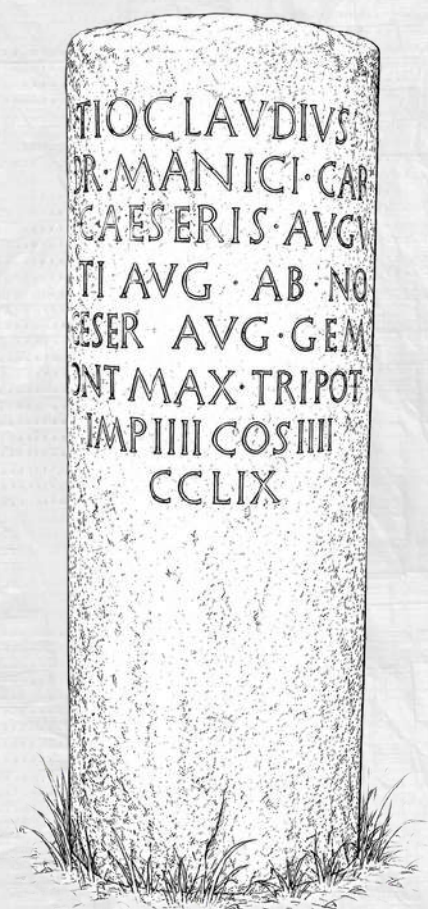
Esta proposta non se basea nunha única inscrición ou nun descubrimento arqueolóxico espectacular. Pola contra, apóiase na converxencia da xeografía, as redes de estradas romanas, os topónimos antigos e un dos documentos oficiais de rutas máis importantes de Roma.

O Itinerario de Antonino conserva unha notable descrición da vía atlántica desde Bracara Augusta (Braga) cara a Asturica Augusta (Astorga):

Aquae Celenis
Vicus Spacorum
Ad Duos Pontes
Grandimirum – XVIII
Trigundum – XXII
Brigantium – XXX

A propia secuencia é reveladora.

Grandimirum non é un asentamento illado. Aparece situado entre estacións costeiras ben identificables antes de continuar cara ao norte cara a Brigantium (a actual A Coruña). Isto suxire que Grandimirum pertencía á rede de transporte atlánticae non a unha ruta interior.

Unha península mística no fin do mundo coñecido

A Marina

A MARINA: ONDE MUXÍA SE XUNTA

Hai lugares que son moito máis ca a comida que serven ou a paisaxe que se contempla desde as súas ventás. A Marina é un deles. Coas súas mesas orientadas cara á ría de Camariñas, converteuse nun lugar de encontro para familias da vila, mariñeiros, peregrinos e visitantes que descubren Muxía por primeira vez.

Hoxe, A Marina continúa sendo unha parte viva da vila. A súa cociña mantén a tradición honesta dunha casa de comidas galega: pratos coñecidos, racións xenerosas e produtos da terra preparados sen adornos innecesarios. O polbo, os mexillóns, as navallas, as zamburiñas, os mariscos, o peixe á prancha, o raxo e as sobremesas caseiras levan directamente á mesa os sabores da costa galega. iente sexa ben recibido e atendido.

Segundo recolle O Camiño dos Faros, o restaurante ocupa unha antiga casa que a finais do século XIX pertenceu ao médico local Leandro Abente. A mesma fonte sinala que Rosalía de Castro se hospedaba nela durante as súas visitas a Muxía, unindo o edificio coa memoria literaria e cultural de Galicia.

A Marina

O persoal de sala é igualmente importante. Mesmo cando a terraza está chea, o servizo continúa sendo rápido, atento e acolledor. Á fronte está o propietario, tan atento e traballador coma o equipo que o acompaña. Sempre presente, pendente da sala e traballando a carón do persoal, procura que cada cliente sexa ben recibido e atendido.

Desde as mesas orientadas cara á ría, os clientes contemplan a vida da beiramar. Unha comida convértese nunha longa conversa, un café nun encontro inesperado, e os visitantes axiña deixan de sentirse forasteiros.

Así é A Marina: excelente cociña galega, un servizo de primeira, un propietario traballador e unha mesa aberta fronte á ría de Camariñas.

ROSALÍA DE CASTRO

A ROMARÍA DA BARCA

**Adiós ríos, adiós fontes,
Adiós regatos pequenos,
Adiós vista dos meus ollos,
Non sei cando nos veremos.**

¡Cánta xente... cánta xente
por campiños e por veigas!
¡Cánta pol-o mar abaixo
ven camiño da ribeira!
¡Qué lanchas tan ben portadas
con aparellos de festa!
¡Qué botes tan feituquiños,
qué tan feituquiñas velas!
todas cargadiñas veñen
de xentiña forasteira,
e de rapazas bonitas,
cura de total-as penas.

¡Cántos dengues encarnados,
cántas cintas amarelas!
¡Cántas cofias pranchadiñas
dende lonxe relumbrean,
cal si fosen neve pura
cal froles de primavera!
¡Cánta maxeza nos homes,
cánta brancura nas nenas!
Eles semellan gallardos
pinos que os montes ourean;
y elas, cogolliños novos
co orballo da mañán fresca.

As de Muros tan finiñas,
que un coidara que se
creban
co aquelas caras de virxe,
co aqueles ollos de
almendra,
co aqueles cabelos longos
xuntados en longas trenzas,
co aqueles córes rosados
cal si a aurora llos puñera,
pois así son de rosados
como a aurora que
comenza;
descendentes das airosas
fillas da pagana Grecia.

Elas de negro se visten
delgadiñas e lixeiras,
refaixo e mantelo negro,
zapato e media de seda,
negra chaqueta de raso,
mantilla da mesma peza,
con terciopelo adornado
canto enriba de sí levan;
fillas de reinas parecen,
gregas estatuas semellan,
se a un rayo de sol poñente
repousadas se contemplan;

ricos panos de Manila,
brancos e cór de sireixa;
cruzándose sobre o seu seio
con pudorosa modestia;
e por entre eles relocen,
como brillantes estrelas,
aderezos e collares
de diamantes e de pelras,
pendentes de filigrana
e pechuguiñas de cera.

As de Camariñas visten
cal rapaciñas gaiteiras,
sayas de vivos colores
pol-o pescozo da perna,
lucindo negro zapato
enriba da branca media.

Chambras feitas de mil rayas
azuladas e bermellas,
con guarnición que lles caen
sobre a rumbosa cadeira.
Para tocar-o pandeiro,
non hay como as tales
nenas que son as
camariñanas,
feitas de sal e canela.

As de Cee, ¡Virxe do Carmen!

¡qué cariñas tan ben feitas!
cando están coloradiñas
no traxe-ruxe da festa,
cada mirar dos seus ollos
fire como cen saetas,
nin hay mans tan ben cortadas,
tan branquiñas e pequenas,
como as que amostran finxindo
que non queren que llos vexan.

Son as de Laxe unhas mozas
¡vaya unhas mozas aquelas!
sólo con velas de lonxe
quítaselles a monteira;
porque son vivas de xenio,
anque son rapazas netas.
Bailadoras... n'ay ningunhas
que con elas se entremetan,
pois por bailar bailarían
no aro de unha peneira,
mais en tocando a que recen,
en rezar son as primeiras...
Dan ó mundo o que é do
mundo, dan á igrexa o que é
da igrexa.

As de Noya, ben se axuntan
cas graciosas rianxeiras,
pol-os redondos peíños,
pol-as cabeleiras crechas,
pol-os morenos lunares
e pol-as agudas linguas,
que abofé qu'en todo pican
como se fose pementa.

Veñen despois recatadas,
anque un pouquiño
soberbas,
por aquilo qu'elas saben
de antigüedad e nobreza
(pois por acó todos somos
tal como Dios nos fixera),
as meniñas ben compostas
d'unha vila quisquilleira,
que por donde van, parece
que van decindo: ¡Canela!

¿Prantamos ou non
prantamos a cantas hay
n'esta terra?

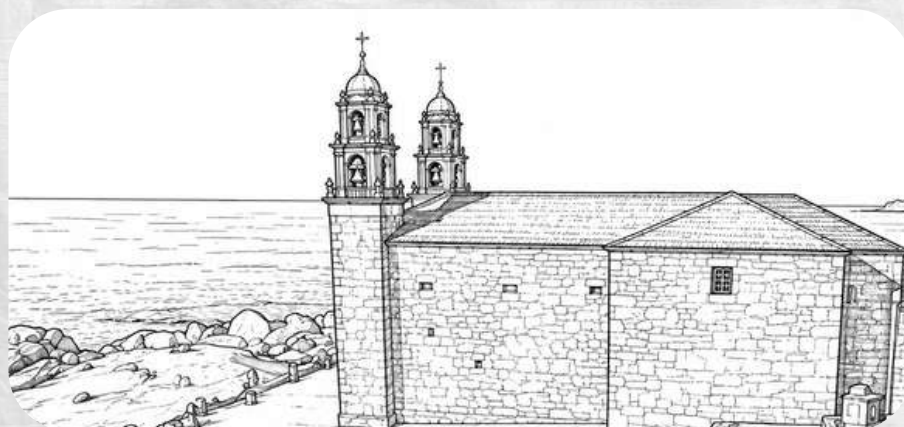
Mais se prantan ou non
prantan non son eu quen o
dixera, que fora pouca
cordura, que fora farta
llaneza.

Basta decir que xuntiñas
todas na porta da igrexa,
mais bonitas parecían
que un ramiño de azucenas,
mais frescas que unha
leituga, mais sabrosiñas que
fresas.

Xa que fosen de Rianxo,
que fosen de Redondela,
de Camariñas ou Laxe,
de Laxe ou de Ponteareas,
todas eran tan bonitas
todas tan bonitas eran,
que o de mais duras
entranas
dera as entranas por elas...

Por eso se derretían,
cal si foran de manteiga,
diante d'elas os rapaces,
os rapaciños da festa,
os mariñeiros do mare,
que donde á Virxe viñeran,
porque a Virxe os salvara
de naufragar na tormenta.

Mais si salvaron no mare
non se salvarán na terra,
mariñeiros, mariñeiros,
que aquí tamén hay
tormentas que afogan
corazonciños sin que lles
vallen ofertas, que oye a
Virxe os que se afogan
do mar antre as ondas feras,
mais non oye os namorados
que de afogarse se alegran.

II

[Ramos de froles parece xunta a dás altas penas, coa súa rosa espallada á pequena ribeira, co seu manso marmeliño que reloce entre as areas, coa tanta xente que corre, que corre e se zarandea ó son das gaitas que tocan e das bombas que reventan.

Uns que venden limonada, outros auga que refresca, améndoas doce resolío en rosquilliñas de almendra, os demais alí, sandías ou saborosas cirigüelas; mentres tanto que algún cego á súa d'alegre pandeira, toca un cacho de guitarra para que bailen as nenas.

¡Bendita a Virxe da Barca, bendita por sempre sea!
¡Miña Virxe milagrosa, ti que tantos se recrean!

Todos van por visitala, todos alí van por vela na sua barca dourada, na sua barca pequena, onde están dous anxeliños dous anxeliños que reman.

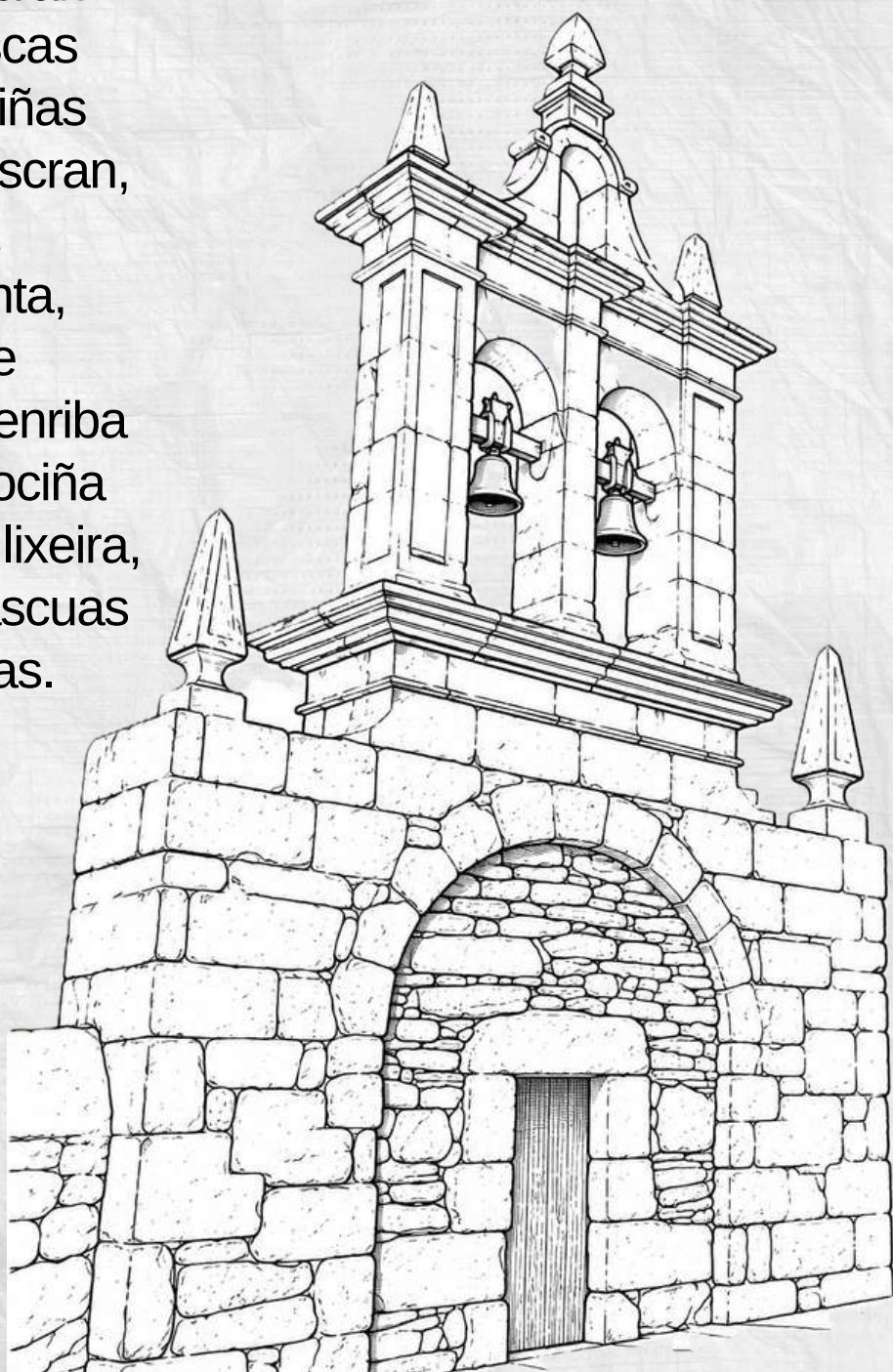
Alí chegou milagrosa n'unha embarcación de pedra; alí, porque Dios o quixo, sempre adouradores teña. A pedra bala que bala, sívelle de centinela; e mentras dormen os homes ela adorazón lle presta con aquel son campanudo que escoitar lonxe se deixa, e a quen o mar con bramidos humildosos lle contesta.

Cando as campanas repican e a música retombea cal n'un ceo, pol-as naves de recollidiña igrexa, cando os foguetes estalan nos aires, e voces frescas pol-o espazo, c'as gaitiñas e cos tambores se mescran, entónces a pedra bala tan alegre e tan contenta, que anque un cento de persoasbrinca e salta enriba d'ela, coma se fose mociña mais que unha pruma lixeira, alegre como unhas pascuas salta e rebrinca con elas.

Choven entónces presentes, choven entónces ofertas, que lle traen os romeiros en feitiñas carabelas, diante da Virxe bendita, a ós pes da sagrada Reina, e por eso alí lle cantan cando se despiden d'ela:

**Nosa Señora da Barca
ten o tellado de pedra;
ben o podía ter d'ouro,
miña Virxe, si quixera.**

Rosalía Castro de Murguía

SOPA DE LETRAS

8 palabras galegas

Atopa as 8 palabras galegas na sopa de letras.

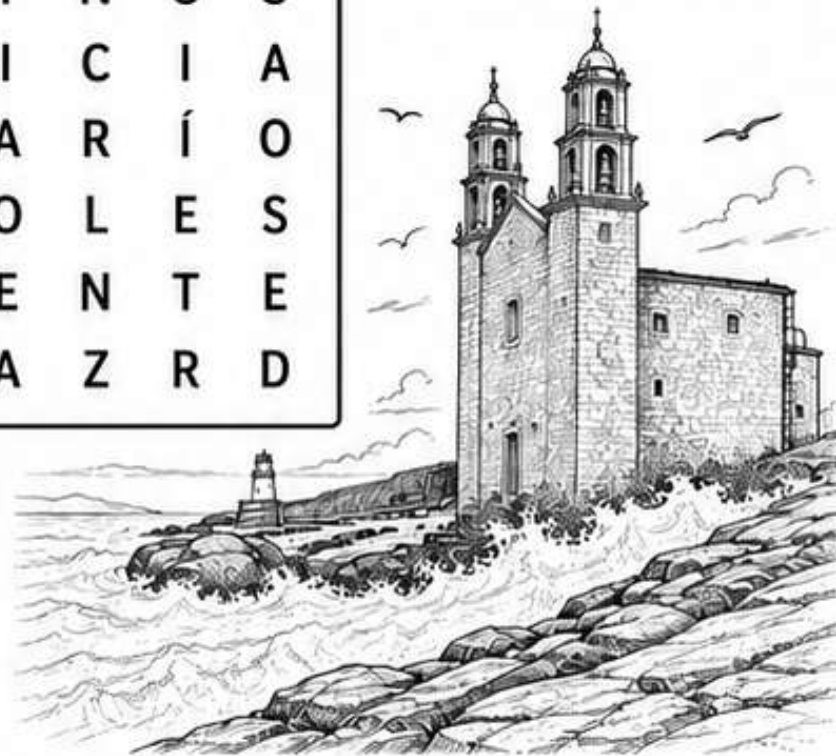
PALABRAS

- VIRXE
- BARCA
- MUXÍA
- ONDAS
- PEDRAS
- CAMIÑO
- GAITAS
- MAR

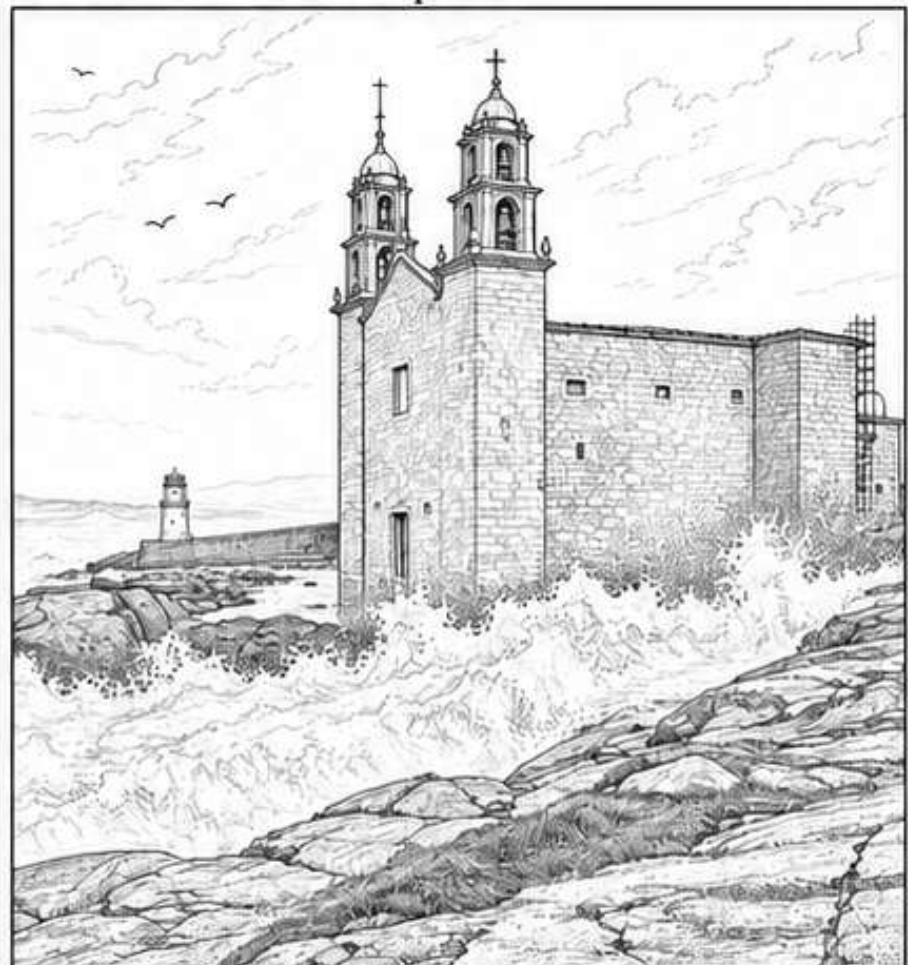
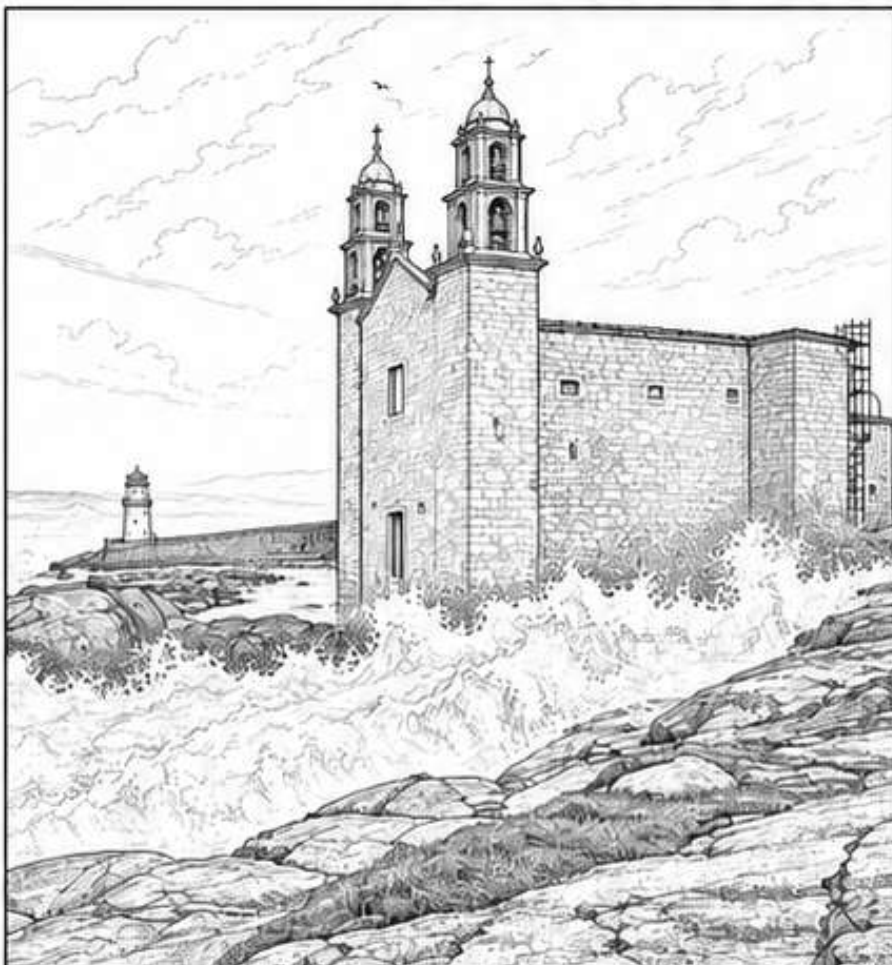
SABÍAS QUE?

Muxía é un lugar cheo de historia, onde o mar, as pedras e a fe se unen desde hai séculos. ¡Coñece, valora e coida a túa terra!

ATOPA AS 8 DIFERENZAS

Hai 8 diferenzas entre as dúas imaxes. Podes atopalas?

- DIFERENZAS: 1. Cruz na torre dereita 2. Ventá no muro lateral 3. Estada máis alta 4. Gaivotas no ceo 5. Nube diferente
6. Faro diferente 7. Rocha no mar 8. Vexetación nas rochas